

EL BIENNI CONSERVADOR

1933 - 1936

CONSIDERACIONS GENERALS

- El bienni conservador transcorre entre les eleccions generals de novembre de 1933 i les de febrer de 1936
- Constitueix la segona etapa dels governs de la II República.
- Els partits polítics que van liderar aquesta etapa eren les forces de centre-dreta republicanes
- Durant aquest període es va obrir una revisió de les reformes fetes pel bienni progressista al temps que es va accentuar encara més la radicalització política

LES ELECCIONS DE NOVEMBRE DE 1933

- Els darrers mesos del bienni progressista van estar marcats pel descontentament dels sectors obrer i agrari, decebut per l'acció de govern.
- Paral·lelament la dreta es rearmava ideològicament, atacant severament al govern d'AZAÑA.
- Després de la seva dimissió les eleccions es van convocar per al 19 de novembre de 1933.
- Aquestes van ser les primeres eleccions en les que van poder votar les dones.
- El sistema electora va afavorir una concentració del vot de dretes i una dispersió del vot d'esquerres

ELECCIONES GENERALES (NOVIEMBRE 1933)

Fuente: INE. Anuarios Estadísticos, 1931-1940.

Elecciones de noviembre y diciembre de 1933

- La CEDA de GIL-ROBLES i el PARTIT RADICAL de LERROUX van obtenir més de 100 escons, però no en tenien prou per governar. Van necessitar el suport d'altres forces.
- El nou executiu, presidit per Alejandro LERROUX va iniciar el desmantellament de les mesures del bienni reformista, sobretot es va aturar la reforma agrària i es va contrarestar la reforma religiosa.
- Es va respectar la reforma militar, si bé es va concedir una amnistia pels participants a la "SANJURJADA".
- També es va mantenir la reforma educativa, si bé infradotada econòmicament.
- A nivell estatutari es va frenar la posada en marxa de l'Estatut Basc

Cartell electoral de la CEDA per a les eleccions de novembre de 1933

LA RADICALITZACIÓ DELS POSICIONAMENTS POLÍTICS

- L'acció de govern del Bienni Conservador va radicalitzar al PSOE. D'una banda Francisco LARGO CABALLERO es negava a col·laborar amb l'executiu al temps que posava èmfasi en la revolució.

- Dins del mateix PSOE Indalecio PRIETO, més moderat, prioritzava la col·laboració amb les forces republicanes per consolidar la República.

- El sector més radical del PSOE es va anar imposant. Junt als anarquistes van protagonitzar moltes vagues i manifestacions

El cicle revolucionari que ha significat plenament la col·laboració socialista, generosa i lleialment prestada, va ràpidament cap al seu acabament. Ho prova el fet que el programa traçat pel nostre Congrés extraordinari, que s'ha de realitzar a les Constituents, està assolit, llevat de diverses reivindicacions, pendents d'aprovació immediata.

Avenços més grans de caràcter socialitzador cauen fora de l'òrbita burgesa i corresponen a la naturalesa específica del nostre Partit Socialista Obrer, per al qual s'acosta, i es desitja, sense termini fix, però sense cap altre ajornament que el que exigeixi la vida del règim, el moment d'acabar la col·laboració ministerial i actuar amb la seva personalitat inconfusible de Partit d'una classe social que no serà realment lliure si no és trencant l'esclavatge del salari.

En virtut d'això proposem: (...) estabilitzada la República, el Partit Socialista es dedicarà a una acció netament anticapitalista, independent de tot compromís amb les forces burgeses.

Resolucions del Congrés del PSOE (1933).
[Traduït del castellà]

El Socialista. núm. 7634, 25 de juliol de 1933

- Paral·lelament la CEDA va anar endurint el seu discurs, sobretot en matèria d'ordre públic. Va exigir tenir més pes en el govern, amenaçant amb retirar el suport a LERROUX.
- Com a resultat d'aquestes pressions la CEDA va obtenir tres carteres ministerials.
- Les esquerres van interpretar aquesta maniobra com un apropament a postures més radicals de dretes, en concret al feixisme.
- Al dia següent de ser aprovada la reforma de l'executiu els sindicats (sobretot l'UGT i menys la CNT) van engegar una campanya de vagues i manifestacions amb resultats desiguals.
- Les revoltes a Astúries i Catalunya si que van assolir importància.

No capriciosament, sinó per obediència deguda a imperatius de la realitat, s'anomena "antimarxista" aquesta candidatura i la col·lecció de forces polítiques i socials que li serveix de suport. És, efectivament, el marxisme, amb la seva concepció materialista i anticatòlica de la vida i de la societat; amb la seva sectària hostilitat envers els grans valors tradicionals, (...) amb el desferment temerari que ha provocat i aconseguit dels odis i enveges connaturals en les lluites de classes (...), amb l'antiespanyolisme que, com un exsudat nociu, brota de tot ideari i, sobretot, amb la desgraciada, arbitrària i injusta gestió desenvolupada al capdavant dels negocis públics (...).

Els candidats de la coalició antimarxista defensaran amb resolució i fins al final la necessitat d'una immediata derogació, per la via que en cada cas sigui procedent, dels preceptes, tant constitucionals com legals, inspirats en dissenys laics i socialitzants (...). Treballaran sense parar per aconseguir la cancel·lació de totes les disposicions confiscadores de la propietat i persecutòries de la persona, de les associacions i de les creences religioses.

Manifest de la Coalició antimarxista por Madrid (CEDA, Renovación Española, carlins, etc.).

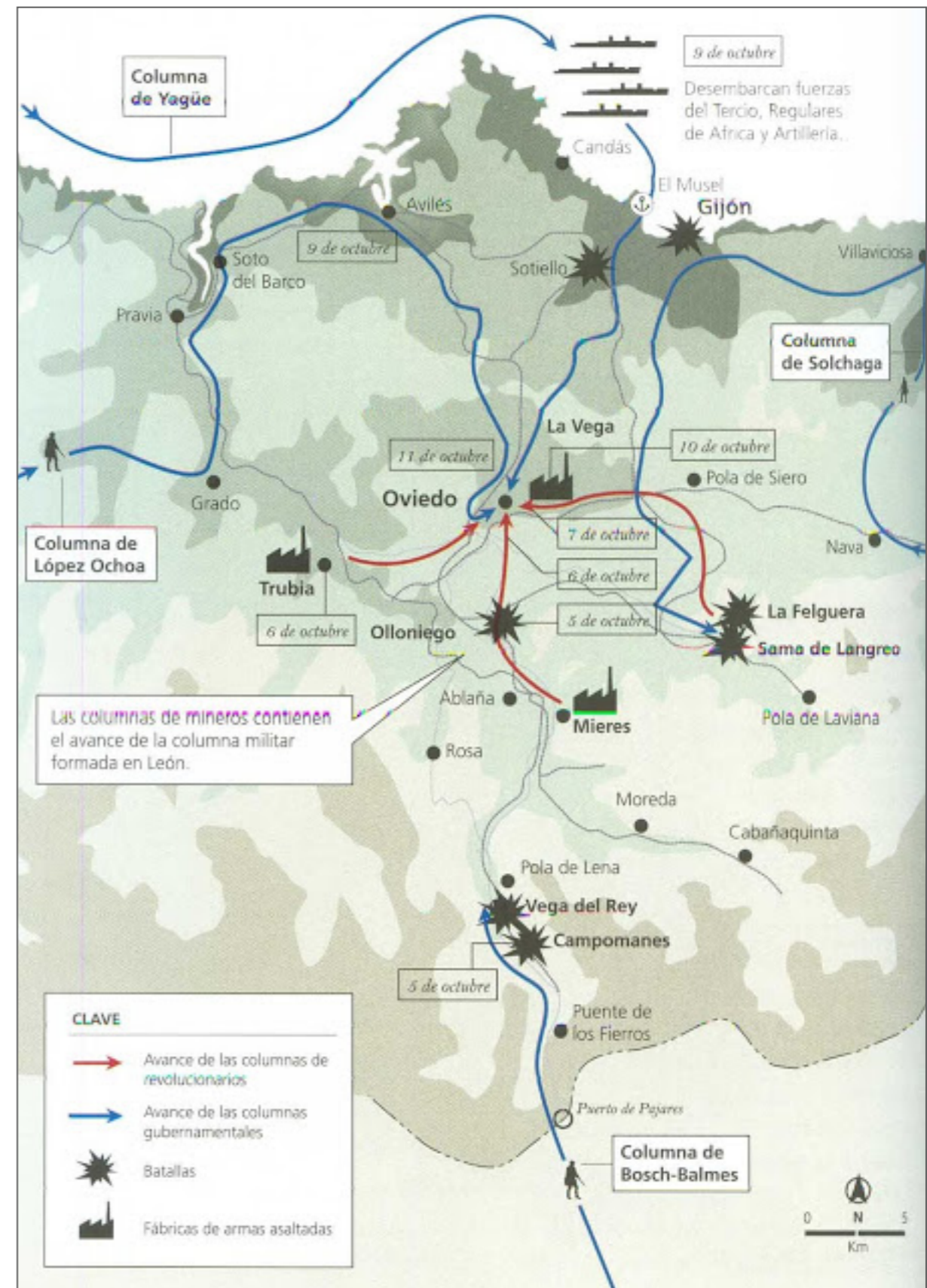
"El Debate", 1 de novembre de 1933. [Traduït del castellà]

AIXECAMENTS I INSURRECCIONS EL 1934

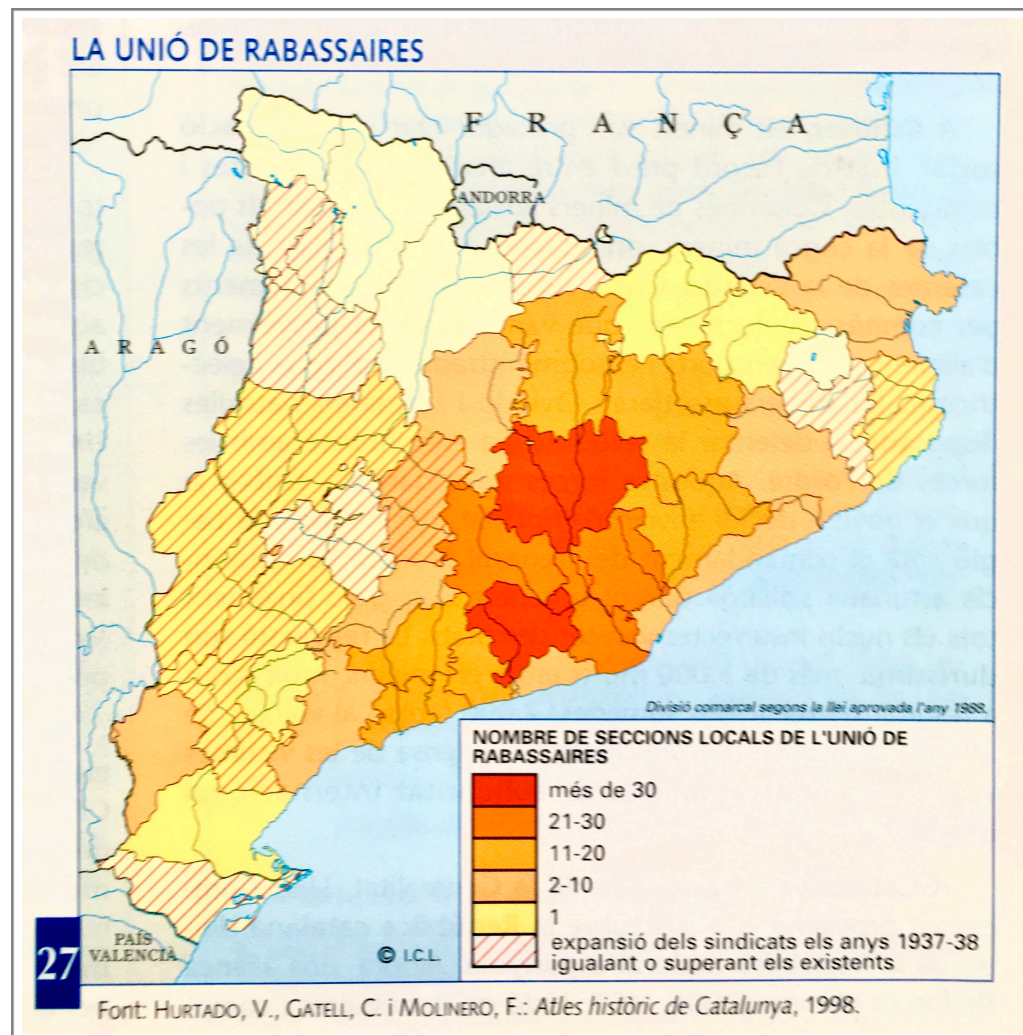
LA REVOLUCIÓ D'ASTÚRIES DE 1934

- Els miners asturians van liderar una revolució social fruit de l'acord entre socialistes, comunistes, anarquistes.
- Formava part d'una revolució més àmplia que implicava a tota Espanya per implantar un règim socialista. Només va arrelar a Astúries.
- Columnes de miners armats van ocupar pobles, prengueren casernes de la Guàrdia Civil i van substituir molts ajuntaments per comitès revolucionaris.
- Van arribar fins les portes d'Oviedo
- El govern conservador va reprimir el moviment enviant a la legió des del nord d'Àfrica sota el comandament, entre d'altres, del general FRANCO.
- La resistència va durar 10 dies.
- La repressió va ser duríssima, amb més de 1000 morts i milers d'empresonats.

ELS FETS D'OCTUBRE A CATALUNYA

- La Generalitat de Catalunya continuava estant en mans d'ERC. Això va provocar nombrosos enfrontaments amb el govern central.
- La Generalitat no veia amb bons ulls les reformes de LERROUX ja que temia una retallada en les seves competències i en el seu finançament.
- L'enfrontament més important, però, va arribar per una qüestió agrària, pels “rabassaires”.

- Des de 1931 la UNIÓ DE RABASSAIRES, propera a ERC, va aconseguir una reducció del 50% de les rendes que havien de pagar als propietaris. Els propietaris, agrupats en l'INSTITUT AGRÍCOLA CATALÀ DE SANT ISIDRE van protestar

- Després de nombroses discussions el 1934 l'abril de 1934 el Parlament de Catalunya aprovava la LLEI DE CONTRACTES DE CONREUS la qual permetia als pagesos accedir a la propietat de la terra a uns preus taxats.
- Els propietaris, contraris a aquesta llei, van cercar el recolzament de la LLIGA CATALANA, que va portar la llei al Tribunal de Garanties Constitucionals.
- El Tribunal va declarar inconstitucional la llei, anul·lant els seus efectes.
- La Generalitat no ho va acceptar i el setembre de 1934 va aprovar una llei pràcticament idèntica a l'anterior.
- Es produïa un enfrontament entre la Generalitat i l'Estat, entre les dretes i les esquerres.

La llei de contractes de conreu

Art. 10. La durada mínima dels arrendaments regulats en aquesta llei serà de sis anys.

Art. 14. En acabar el termini contractual o alguna de les seves pròrrogues, el propietari podrà donar per finit el contracte i reprendre la terra quan s'obligui a conrear-la directament ell o els seus descendents o afillats de dret que facin vida en comú.

Art.43. El conreador de terres, a títol de contracte agrícola, té dret d'adquisició del seu domini mitjançant l'abonament del seu valor al propietari i el compliment dels preceptes d'aquest capítol.

- En aquest context el President COMPANYS proclama el 6 d'octubre l'Estat català dins la República Federal Espanyola, fent una crida al mateix temps a la vaga general per impulsar un nou ordre federal.
- Aquesta crida no va tenir el resó que esperava. Alguns socialistes i comunistes hi van donar suport. En canvi la CNT no.
- El govern central va declarar d'estat de guerra. El general Domènec BATET va sufocar la revolució i el govern de la Generalitat va ser empresonat.
- Aquesta repressió no només era política, sinó que tenia la intenció de ser un escarni social.

El President Lluís COMPANYS i membres de la Generalitat de Catalunya empresonats pels fets del 6 d'octubre

PROCLAMACIÓ DE L'ESTAT CATALÀ

En aquesta hora solemne, en nom del poble i del Parlament, el Govern que presideixo assumeix totes les facultats del poder a Catalunya, proclama l'Estat Català de la República Federal Espanyola, i en establir i fortificar la relació amb els dirigents de la protesta general contra el feixisme, els invita a establir a Catalunya el Govern Provisional de la República, que trobarà en el poble català el més poderós impuls de fraternitat en el comú anhel d'edificar una República Federal lliure i magnífica.

El Govern de Catalunya estarà en tot moment en contacte amb el poble. Aspirem a establir a Catalunya el reducte indestructible de les essències de la República. Invito tots els catalans a l'obediència al govern i que ningú no desacati les seves ordres.

Amb l'entusiasme i la disciplina del poble ens sentim forts i invencibles. Mantindrem a ratlla qui sigui, però cal que cadascú es contingui, subjectant-se a la disciplina i a la consigna dels dirigents. El Govern, des d'aquest moment, obrarà amb energia inexorable perquè ningú no tracti de pertorbar, ni pugui comprometre els patriòtics objectius de la seva actitud.

Catalans! L'hora és greu i gloriosa. L'esperit del President Macià, restaurador de la Generalitat, ens acompanya. Cadascú al seu lloc i Catalunya i la República en el cor de tots.

Visca la República i visca la Llibertat!

LLUIS COMPANYS, 6 d'octubre de 1934.

LA CRISI DEL BIENNI CONSERVADOR

- Els fets d'octubre de 1934 van tenir diverses conseqüències:
 - La CEDA va tenir més pes en el govern. Va poder exercir més influència. GIL ROBLEs va ser nomenat Ministre de la Guerra i amb ell el general FRANCO es convertia en el cap de l'Estat major.
 - L'Estatut d'autonomia de Catalunya es va suspendre
 - La polarització política i social es va accentuar encara més
- Hi van haver altres conseqüències, com ara que els jesuïtes va recuperar les seves propietats.
- La dura repressió de les dretes, sumada a un tarannà molt conservador de l'executiu, va facilitar que les esquerres, que estaven desunides, trobessin en l'oposició al govern un motiu d'unitat.

- El 1935 la CEDA va presentar un avantprojecte de modificació de la Constitució fent una lectura molt restrictiva d'aspectes civils o del dret a l'autonomia.
- L'avantprojecte tenia el suport del president ALCALÁ-ZAMORA i dels radicals.
- La proposta no va prosperar degut a casos de corrupció entre es lerrouxistes que van ser destapats. Els més destacats van els el CAS DE L'ESTRAPERLO o L'AFER NOMBELA.
- La corrupció va tensar la relació entre la CEDA i els lerrouxistas. GIL ROBLES va intentar treure profit de la situació per a que el poder es concentrés a les seves mans.
- Davant la situació ALCALÁ-ZAMORA no li dona el poder a GIL ROBLES i convoca eleccions generals per al febrer de 1936.

